

ЗАХИСТ ПОСІВІВ КУКУРУДЗИ ВІД СТЕБЛОВОГО МЕТЕЛИКА В УМОВАХ ТОВ «РАНОК-ГАМАЛІЇВКА»

Ткачук В.І., студ. 5 курсу ФАТП, спец. «Захист рослин»

Власенко В.А. професор, д.с-г.н.

Кукурудза (*Zea mays* L.) – однолітня злакова рослина, що зустрічається тільки в культурі. Від інших розповсюджених зернових злакових культур кукурудза відрізняється могутнішим розвитком вегетативних органів (стебел, листів, коріння) Кукурудза – рослина однодомна, але роздільно пола. На кожній рослині розвивається від одного до трьох-чотирьох качанів, різних за величиною й формою. Звичайно качани мають циліндричну або слабо конусоподібну форму. Число рядів зерен у кожному качані коливається від 8 до 20, але досягає й 30, а кількості зерен у качані складає від 400 до 800.

Стебловий (кукурудзяний) метелик поширений по всій Євразії і північній Америці. В Україні є повсюдно, але більш численний на Правобережжі. Гусениці багатодні, пошкоджують понад 150 видів рослин. Найбільшої шкоди завдає кукурудзі, просу, коноплям, хмелю, бавовнику, сої, люпину та іншим польовим культурам. Пошкодження викликає затримку цвітіння і зменшення розмірів листків та міжвузлів, пошкодження волоті погіршує запилення. Якщо ходи і камери гусениць охоплюють більшу частину кільця судинно-волокнистих пучків, то в місцях пошкоджень провідні пучки будуть перервані, що порушує надходження поживних речовин до качанів, сильно пошкоджені стебла легко переламуються. При пошкодженні гусеницями зерна качанів знижується урожай насіння та його якість, підвищується ураженість качанів збудниками фузаріозу, сірої гнилі та пліснявиння. Інтенсивність пошкодження залежить від строків сівби кукурудзи, найбільш сильне пошкодження буває при співпаданні періоду масової яйцекладки з фазою розвитку рослин, яка сприяє виживанню яєць і гусениць молодших віків, коли метелики відкладають яйця незадовго до цвітіння кукурудзи, в період цвітіння або зразу ж після нього.

При масовому розмноженні кукурудзяного метелика доцільно застосовувати агротехнічні заходи, які сприяють зменшенню чисельності шкідника: знищення крупно стеблових бур'янів; збирання кукурудзи у стислі строки на низькому зрізі (8-12 см); відразу ж після збирання. Подрібнення післязбиральних решток, дискуванням у два сліди у перпендикулярних напрямках з наступним загортанням рослинних залишків із зимуючими гусеницями; використання стійких гібридів кукурудзи, що менш пошкоджуються метеликом.

У ТОВ «Ранок-Гамаліївка» досліді проводились у 2014 р. під час проходження виробничої практики. Восени 2013 р. обстеження в ТОВ «Ранок-Гамаліївка» проводив у два строки: перший раз за 5-6 днів до сівби озимих культур з метою встановлення чисельності гусениць і застосування відповідних заходів боротьби з ними на площах, відведених під озимі; другий – у період припинення вегетації озимих на всіх полях сівозміни для визначення чисельності, вікового складу та стадіального розміщення гусениць, що йдуть у зиму. Обліковував за методикою ґрунтових обстежень з відповідним розміром і кількістю ям глибиною 15-20 см й визначав заселеність полів зимуючими гусеницями та їх середню чисельність на 1 м².

Навесні контрольним обстеженнями полів, на яких восени розкопками була виявлена значна кількість зимуючих гусениць, методом ґрунтових обстежень визначав фактичну чисельність гусениць після перезимівлі та процент їх загибелі з різних причин (ураження хворобами, паразитами, вплив низьких температур тощо).

Дослідження на посівах кукурудзи на трьох гібридах (Любава 279-МВ, Космо 230, Одеський 480 МВ) проводились за час їх вегетації на заселеність та пошкодженість.

Під час обстеження посівів кукурудзи, було відмічено 100% заселення площ стебловим кукурудзяним метеликом. Велике збільшення чисельності шкідника обумовлено зміною структури посівних площ.

Указані вище гібриди відрізняються за своїми біологічними та морфологічними особливостями, зокрема за скоростиглістю та габітусом рослин. Вони мають різну стійкість до пошкоджень різноманітними шкідниками, а також до стеблового метелика. У досліді з гібридами різних строків визрівання було досліджено на кожному 100 рослин у 4 місцях. Виявлено пошкодження 56-60 рослин зі 100 оглянутих. Найбільше пошкоджувались гібриди пізнього строку визрівання. Значного істотного впливу сортові особливості на заселеність стебловим метеликом не показали.

Можна зробити висновок, що значного впливу на пошкодження стебловим метеликом кукурудзи у різні фази розвитку не відбуваються. Пошкодженість коливається від 56% до 60%, у той час, коли економічний поріг пошкодженості становить 60-80%. Отже, необхідний посилений контроль за динамікою розвитку шкідника і застосування заходів захисту. Найбільш стійким до стеблового метелика виявився гібрид Космо 230, на якому показники пошкодженості і врожайності під впливом шкідника були найнижчими. Гібрид Любава 279-МВ найбільше піддавався впливу стеблового метелика. З метою запобігання масового поширення та розвитку стеблового метелика в кожному господарстві необхідно вирощувати на полях не менше двох-трьох сортів чи гібридів кукурудзи, які мають генетичні відмінності щодо стійкості проти стеблового метелика та різняться між собою вегетаційним періодом.